

## O RJEŠENJU U PARNIČNOM POSTUPKU

dr. sc. Mihajlo Dika, redoviti profesor  
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UDK: 347.91/95  
Ur.: 20. veljače 2012.  
Pr.: 6. ožujka 2012.  
Izvorni znanstveni rad

### *Sažetak*

*U radu se nastoji relativno cjelovito obraditi institut rješenja kao vrste odluke u hrvatskom parničnom postupku. U njegovom se prvom dijelu najprije pokušava odrediti pojam, vrste i pravozaštitna funkcija te kategorije odluka, uključujući i način podredne primjene pravila o presudi, vodeći računa o potrebi razlikovanja između, tzv. meritornih i "čistih" procesnih rješenja. U drugom se dijelu rada izlažu osobitosti donošenja tih odluka te njihova sadržaja, forme i učinaka, pri čemu je posebna pozornost posvećena pravomoćnosti i drugim njihovim učincima, osobito s obzirom na mogućnost da neke od njih ne djeluju izvanpostupovno, odnosno da za neke od njih sud nije vezan. Zaključno se de lege ferenda konstatira potreba potpunijeg i određenijeg uređenja instituta, eventualno u skladu s nekim od prijedloga koji su izneseni u ovom radu.*

**Ključne riječi:** rješenje, parnični postupak

## I.

### RJEŠENJE KAO SUDSKA ODLUKA

#### 1. POJAM, VRSTE I PRAVOZAŠTITNA FUNKCIJA RJEŠENJA

##### 1.1. Rješenje kao sudska odluka

Rješenje je jedna od dviju zakonom izriječkom predviđenih vrsta sudskih odluka; druga je presuda (129/1).<sup>1</sup> Rješenje je odluka kojom sud odlučuje o svim

<sup>1</sup> U ovom radu odredbe pojedinih zakona označavat će se navođenjem broja članka, stavka odvojenog kosom crtom od broja članka, te točke, odvojene točkom od broja članka ili stavka. Više će stavaka ili točaka istoga članka ili stavka međusobno biti razdvojeno zarezom. Crtica između brojeva dvaju članaka ili stavaka koristit će se radi označavanja da se sve odredbe između tih brojeva odnose na tekst ispred njih. Za označavanje pojedinih propisa koristit će se njihove kratice, koje će biti definirane u tekstu. Jedino će se odredbe Zakona o parničnom postupku (NN 26/91, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 96/08 – odluka USRH od 20.12.2006., 84/08, 123/08, 57/11; ZPP) navoditi bez naznake kratice toga Zakona.

pitanjima za koja nije predviđeno da se o njima odlučuje presudom (129/3.). Budući da sud u hrvatskom pravu o postupovnopравnim pitanjima nikada ne odlučuje presudom (arg. ex 129/2.), o tim pitanjima uvijek odlučuje rješenjem. S druge strane, s obzirom na to da o osnovanosti tužbenoga zahtjeva sud u pravilu odlučuje presudom (129/2.), rješenjem se samo iznimno odlučuje o osnovanosti meritornih zahtjeva (129/2., 4., 5., 186.b, 325.a/1.).

Okolnost da se rješenjima tijekom postupka odlučuje o raznovrsnim, u pravilu, nemeritornim pitanjima utječe na to da su ona različitog sadržaja i učinaka, zbog čega je i njihova pravozaštitna funkcija različita. Te razlike utječu i na razlike u formi između pojedinih vrsta rješenja, ali i na mogućnost njihova pobijanja pravnim lijekovima, pa čak i na razloge zbog kojih se oni mogu izjavljivati.

Suđeno je da odlučivanje rješenjem, a ne presudom ne dovodi do bitne procesne povrede<sup>2</sup> (falsa nominatio non nocet). Suđeno je i da nema pravnog interesa za žalbu stranka koja traži da se nakon ukidanja presude donese istovjetno rješenje.<sup>3</sup>

## ***1.2. Vrste rješenja***

### ***1.2.1. Općenito***

Na temelju zakonskih odredaba koje uređuju odlučivanje rješenjem o različitim pravnim pitanjima mogu se razlikovati:

procesna i meritorna rješenja; kondemnatorna, deklaratorna i konstitutivna rješenja; rješenja koja su kondemnatornog karaktera i koja stoga mogu biti ovršna, te ona koja su deklaratornog i konstitutivnog karaktera i koja stoga to ne mogu biti; među ovršnim rješenjima rješenja koja se ovršavaju na zahtjev i ona koja se ovršavaju po službenoj dužnosti; potpuna, nepotpuna, djelomična, dopunska i završna rješenja; konačna rješenja i međurješenja; rješenja o upravljanju postupkom i ona koja to nisu; rješenja kojima se postupak priprema i ona kojima se okončava; rješenja protiv kojih je dopuštena samostalna žalba, ona protiv kojih je dopuštena nesamostalna žalba i ona protiv kojih pravni lijek nije uopće dopušten; rješenja kojima je sud vezan i ona kojima nije vezan; rješenja koja se samo objavljuju, ona koja se objavljuju, ali, na zahtjev, i dostavljaju u ovjerenom prijepisu, i ona koja se dostavljaju strankama u ovjerenom prijepisu; rješenja koja djeluju odmah čim su objavljena, ona koja djeluju tek nakon što se strankama dostave i ona koja djeluju tek nakon pravomoćnosti; rješenja koja se donose na temelju raspravljanja i dispozitivna rješenja; rješenja koja se dostavljaju samo jednoj stranci i ona koja se dostavljaju objema strankama; rješenja koja ne moraju biti obrazložena i ona koja to moraju biti, itd.

Pojedina rješenja mogu imati obilježja rješenja koja pripadaju većem broju navedenih kategorija, pa tako neko meritorno rješenje može biti kondemnatorno ili deklaratorno, obrazloženo, koje se treba dostaviti objema strankama i koje će svoje

2 VSH: Rev-863/84 – 26/85-116.

3 OS ZG: Gž 6345/81 - SP 5/83-52.

učinke moći proizvesti tek nakon što postane pravomoćno. Neko drugo rješenje može biti rješenje o upravljanju postupkom, koje će djelovati čim bude objavljeno i koje se strankama ne mora dostaviti u pisanom obliku s obrazloženjem, za koje sud neće biti vezan, itd.

Domaća doktrina u osnovi razlikuje procesna i meritorna rješenja te prethodna rješenja kojima se priprema daljnji tijek postupka i konačna, kojima se postupak pred sudom određenog stupnja završava, u pravilu zbog toga što nema procesnih pretpostavaka za meritornu odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva. Značenje konačnog rješenja pridaje se i odluci kojom se žalba odbacuje kao nedopuštena.<sup>4</sup>

Za austrijsko se pravo, najprije, konstatira da sam öZPO<sup>5</sup> razlikuje rješenja (zaključke) o vođenju postupka (upravljanju postupkom) (njem. prozeßleitende Beschlüsse) i ona koja nemaju tu narav, ali da praksa i dio doktrine,<sup>6</sup> tomu nasuprot, razlikuju češće rješenja o upravljanju postupkom i rješenja o okončanju postupka (njem. prozeßbeendende Beschlüsse). Prigovara se, međutim, da takva doktrinarna podjela ne obuhvaća niz rješenja, poput rješenja sudova pravnih lijekova o ukidanju i vraćanju na ponovni postupak te rješenja kojima se odbijaju (ili odbacuju) procesni prigovori. Upravo stoga se s obzirom na svrhu uređivanja (njem. Regelungszweck), zapravo prema značenju i učinku, razlikuju rješenja kojima se postupak dovršava, rješenja kojima se postupak oblikuje (njem. verfahrensgestaltenden Beschlüsse) i rješenja o upravljanju postupkom.<sup>7</sup> Neki autori navedenu podjelu ograničavaju na procesna rješenja, prethodno razlikujući meritorna i procesna.<sup>8</sup>

Čini se da bi s obzirom na njihovu pravozaštitnu funkciju trebalo razlikovati meritorna i procesna rješenja. U okviru procesnih rješenja treba razlikovati ona kojima se postupak okončava pred sudom određenog stupnja i ona kojima se definitivno odlučuje o određenim unutarpostupovnim pitanjima. Dakle s učinkom da ne djeluju samo prema strankama, već da je njima vezan i sud koji ih je donio, te ona koja imaju značenje rješenja o upravljanju postupkom kojima sud u pravilu nije vezan, između kojih bi trebalo razlikovati rješenja o izvođenju dokaza i druga rješenja o upravljanju postupkom.

4 Usp. TRIVA-DIKA, *Građansko parnično procesno pravo*, 2004., 625.

5 ÖZPO: *Austrijski Zivilprozeßordnung iz 1895. s kasnijim izmjenama i dopunama*.

6 Tako SPERL, *Lehrbuch der Bürgerlichen Rechtspflege*, 1930., 525. i slj.

7 Tako FASCHING, *Lehrbuch des osterreichischen Zivilprozeßrechts (Zivilprozeßrecht)*, 1990. (ZPR), 802.; BYDLINSKI, u Fasching, *Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen*, 3. Band, 2004., (Bydlinski, Fasching, 3.), 1327. i slj.

8 Usp. RECHBERGER-SIMOTTA, *Zivilprozessrecht, Erkenntnisverfahren*, 7. izd., (ZPR), 491. i slj.

## 1.2.2. Procesna i meritorna rješenja

### 1.2.2.1. Meritorna rješenja

O osnovanosti tužbenoga zahtjeva i sporednih traženja (186/1.) kao o meritornim pitanjima koje treba riješiti u postupku,<sup>9</sup> sud u pravilu odlučuje presudom (129/2.; 325.-342.). U obliku presude donose se u pravilu i meritorne odluke u postupku u povodu pravnih lijekova.

Rješenjem, iznimno od pravila, sud odlučuje o osnovanosti tužbenoga zahtjeva u postupku zbog smetanja posjeda (129/2.; 443/4.).

U postupku izdavanja platnog naloga rješenje kojim se prihvaća tužbeni zahtjev donosi se u obliku platnog naloga (129/4.; 448.), zapravo posebne vrste rješenja.

Odluka o troškovima u presudi smatra se rješenjem (129/5.; 167.), pa se zbog toga, kad se tužbeni zahtjev svode samo na zahtjev za naknadu parničnih troškova, odluku o tom zahtjevu donosi u obliku rješenja.<sup>10</sup> Rješenjem sud odlučuje i o oslobođenju od prethodnog snošenja parničnih troškova (172.-177.) te o aktorskoj kauciji (82.-84. ZRSZ).<sup>11</sup> Kada sud nenamjerno propusti odlučiti o zahtjevu za naknadu troškova postupka, dopunska odluka o troškovima postupka donosi se u obliku rješenja (340/4., 347.).

Rješenja kojim sud odlučuje o naknadi putnih troškova i troškova za prehranu i prenoćište svjedocima, vještacima, tumačima i trećima koji su edirali isprave, odnosno omogućili sudu obavljanje uviđaja imaju značenje meritornih rješenja (234/6., 249/1., 256/1., 263.). Takvo značenje ima i rješenje kojim se trećoj osobi koja je edirala ispravu, svjedoku, vještaku i tumaču određuje naknada izmakle zarade (234/6., 249/1., 256/1., 263.), odnosno nagrada vještaku i tumaču (249/1., 263.).

Sud odlučuje rješenjem i o prihvaćanju zahtjeva za polaganje računa, za podnošenje pregleda imovine i obveza ili za davanja podataka (tzv. manifestacijski zahtjev) istaknutom u stupnjevitijoj tužbi (186.b, 325.a.).

Meritorna su i rješenja kojima sud izriče novčane kazne sudionicima u postupku (10., 110., 318., 248/1., 2., 255., 263.), kao i odluka kojom određuje zatvaranje svjedoka (248/2.).

U postupku u povodu pravnih lijekova protiv meritornih rješenja sud odlučuje rješenjem.

9 U užem bi smislu meritorna odluka bila odluka o osnovanosti glavnog tužbenog zahtjeva. U nešto širem smislu taj bi pojam obuhvaćao i odluke o osnovanosti sporednih tužbenih zahtjeva (traženja – 186/1., npr. zahtjeva za isplatu kamata, ugovorne kazne, troškova). U najširem smislu, međutim, izrazom meritorna odluka mogle bi se označiti sve odluke kojima se odlučuje o osnovanosti nekog traženja u postupku. U tom bi trećem smislu rješenje kojim se odlučuje o osnovanosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje (117.) bilo meritorna odluka u incidentalnom postupku u kojemu bi se odlučivalo u povodu toga pravnog sredstva. Ovdje će se izraz meritorna odluka koristiti redovito u prva dva naznačena smisla.

10 TRIVA-DIKA, GPPP, 352.

11 ZRSZ: Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (SL SFRJ 43/82, 72/82; NN 53/91, 88/01).

### *1.2.2.2. Odluke o procesnim pitanjima*

Kada ne odlučuje presudom, sud odlučuje rješenjem (129/3.; 342.-347.). U tom su smislu rješenja opći tip odluka koje sud donosi u parničnom postupku.

Rješenjem se odlučuje i o odbacivanju pravnih lijekova protiv presuda (žalba - 358., 366.; revizija - 389., 392.; ponavljanje postupka – 425.).

U određenim slučajevima sudovi koji odlučuju o devolutivnim pravnim lijekovima protiv presuda, rješenjem prihvaćaju te pravne lijekove. Tako će žalbeni sud kad prihvati žalbu (369., 370.), odnosno revizijski kad prihvati reviziju (394., 396/1.), rješenjem ukinuti pobijanu odluku i predmet vratiti na ponovno suđenje, odnosno odbaciti tužbu. Jedino kad utvrde da je pobijanom odlukom suđeno ultra petita, žalbeni i revizijski sud rješenjem ukidaju tu presudu u dijelu u kojem je prekoračen tužbeni zahtjev (369/5., 396/2.). Ako nađe da je prijedlog za ponavljanje postupka osnovan, sud koji o njemu odlučuje u pravilu će rješenjem ukinuti pobijanu odluku (427/2., 5.).

Značenje specifičnog rješenja (o upravljanju postupkom) imaju pozivi koje sud upućuje strankama i drugim sudionicima u postupku.

Značenje posebne vrste kondemnatornih (naredbodavnih) rješenja imaju rješenja kojima sud sudionicima u postupku (strankama, njihovim zastupnicima, umješacima, svjedocima, vještacima, trećima koji su dužni edirati isprave, itd.) nalaže određeno ponašanje tijekom postupka – poduzimanje određenih radnji, trpljenje ili propuštanje, a koja se u pravilu mogu prisilno nametnuti: u određenim slučajevima izravnim (npr. novčanim i zatvorskim kaznama), a u nekim posrednim sankcijama (npr. davanjem sudu ovlaštenja da iz nepokoravanja stranke izvede odgovarajuće zaključke i izrekne za to predviđene posljedice).

### *1.2.3. Kondemnatorna, konstitutivna i deklaratorna rješenja*

Prema svom pravozaštitnom sadržaju i rješenja mogu biti kondemnatorna, deklaratorna i konstitutivna.

Meritornim rješenjima u parničnom postupku odlučuje se o meritornim kondemnatornim zahtjevima, pa će ta rješenja biti kondemnatorna kad se njima prihvaća zahtjev, a deklaratorna kad se odbija, analogno kao i kod presuda kojima se odlučuje o kondemnatornim zahtjevima.

Procesna rješenja mogu biti i kondemnatorna i deklaratorna i konstitutivna. Značenje kondemnatornog procesnog rješenja ima npr. rješenje kojim se svjedok, vještak ili treći pozivaju (kojima im se nalaže) da dadu iskaz, obave vještačenje ili predaju neku ispravu, rješenje kojim se tim osobama time nalaže da postupe na naznačeni način, da obave određenu radnju. Značenje kondemnatornih procesnih rješenja ima i naredba sudskoj pisarnici za poduzimanje određenih radnji, premda bi se takva rješenja, zapravo, mogla svrstati u kategoriju, tzv. naredbodavnih rješenja (njem. Anordnungsbeschlüsse), rješenja kojima jedno službeno tijelo izdaje nalog drugom službenom tijelu na poduzimanje određene (aktivne ili pasivne) radnje. Među takva bi rješenja pripadali i «zahtjevi» suca izvjestitelja drugostupanjskog ili

revizijskog suda sucu pojedincu ili predsjedniku vijeća prvostupanjskog suda da dâ određene obavijesti ili da obavi određene izvidaje (361/3., 4.; 399.).

Deklaratorno je, npr. rješenje kojim se utvrđuje da je došlo do prekida (212.), zastoja (215.a) ili obustave (215.b) postupka po sili zakona, da je došlo do mirovanja postupka (216.), da je tužba povučena (193.). Deklaratorna bi bila i rješenja kojima se tužba odbacuje kao nedopuštena. Njima bi se, zapravo, utvrđivalo da tužitelj nema pravo tražiti određenu pravnu zaštitu u konkretnom postupku iz procesnih razloga. Takvo bi značenje imala i odluka kojom bi se odbijao pravni lijek.

Deklaratorna rješenja mogu se razlikovati prema tomu okončava li se njima glavni ili incidentalni postupak u kojemu su donesena ili se njima samo konstatira da je do određene pravne posljedice, npr. okončanja postupka, već došlo povodom određenog događaja, radnje stranke, itd. Značenje rješenja prve kategorije imalo bi npr. rješenje o odbacivanju tužbe kojim bi se, ako se prihvati standardno nesporno stajalište doktrine o tome, utvrđivalo da tužba nije dopuštena, odnosno, prema varijanti koju inače zastupa autor ovoga rada, da tužitelj nema pravo na traženu pravnu zaštitu iz postupovnih razloga, koje bi, međutim, analogno kao i presuda o odbijanju tužbenog zahtjeva, konstitutivno okončavala postupak pred sudom koji ju je donio (učinak rješenja o odbacivanju tužbe kao pravno relevantne činjenice).<sup>12</sup> Deklaratorna rješenja druge kategorije bila bi u biti rješenja koja bi se donosila u incidentalnom dopunskom postupku koji se nastavlja na postupak u kojemu je odnosna pravna posljedica nastupila i kojima bi se utvrđivalo nastupanje te pravne posljedice (npr. prestanak glavnog postupka), ali bi se istovremeno njihovim donošenjem konstitutivno dovršavao i sam taj incidentalni postupak. Donošenjem tog rješenja ispunjavala bi se njegova pravozaštitna zadaća (konstitutivni učinak deklaratornog rješenja kao pravno relevantne činjenice). Značenje takvih rješenja imalo bi, npr., rješenje o obustavi postupka koje se donosi u slučaju u kojemu je postupak prestao uslijed smrti stranke u sporu o nenasljedivim pravima (215. b) ili rješenje kojim se konstatira da je tužba povučena, zapravo rješenje kojim se konstatira da je glavni postupak okončan nastupanjem pravne posljedice povlačenja tužbe. Ta bi rješenja imala značenje rješenja kojima bi se izrijeckom, na pravno obvezujući način (u pravilu nakon njihove pravomoćnosti), potvrđivalo nastupanje odgovarajuće postupovnopravne posljedice u prethodnom glavnom postupku. Donošenjem tog rješenja okončavao bi se i taj nastavni incidentalni postupak.

Konstitutivna su rješenja rješenja o izuzeću sudaca (71.), rješenja kojima sud određuje prekid postupka (213.), rješenja o određivanju i produženju sudskih rokova (111.-113.), o zakazivanju, otkazivanju ili odgodi ročišta (114.-116.), rješenje kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje (117.), rješenje kojim se dopušta

12 Može se tvrditi da je rješenje o odbacivanju tužbe konstitutivna odluka, odluka kojom se okončava postupak pred prvostupanjskim sudom zato što je tužba nedopuštena, zato što za meritorno odlučivanje u povodu nje, nisu ispunjene pozitivne procesne pretpostavke ili zato što takvo odlučivanje priječe negativne procesne pretpostavke. Takvo bi rješenje impliciralo utvrđenje o nepostojanju prava na traženu pravnu zaštitu u konkretnom postupku iz postupovnopравnih razloga.

objektivna preinaka tužbe unatoč protivljenju tuženika (190/2.), rješenje o spajanju ili razdvajanju postupaka (313.), rješenja o ukidanju pobijanih odluka u povodu pravnih lijekova (369., 370., 394., 395., 396, 427.), itd.

#### *1.2.4. Potpuna, nepotpuna, djelomična, dopunska i završna rješenja*

Prema opsegu predmeta, odlučivanja i rješenja bilo bi moguće podijeliti na potpuna, nepotpuna, djelomična, dopunska i završna rješenja

**Meritorna rješenja** mogu biti potpuna (npr. rješenje zbog smetanja posjeda - 443.; platni nalog - 446., 447.; rješenje o naknadi troškova postupka - 164.; manifestacijsko rješenje - 325.a). Ona mogu, analogno kao i odgovarajuće presude, biti nepotpuna, djelomična, dopunska i završna.

**Procesna rješenja** mogu biti **potpuna** kad se njima u cijelosti odlučuje o onome o čemu bi njima trebalo odlučiti, npr. rješenje o odbacivanju tužbe u cijelosti, o prekidu postupka u cijelosti, itd. Neka bi od njih, analogno kao i odgovarajuće presude, mogla biti:

- **djelomična**, npr. rješenje kojim bi se odlučilo o prekidu, zastoju, obustavi i mirovanju postupka samo povodom nekog od istaknutih zahtjeva, ili u odnosu prema nekom od običnih suparničara ili prema nekom od spojenih postupaka; rješenje o odbacivanju dijela tužbe s obzirom na neki od istaknutih zahtjeva ili s obzirom na nekog od običnih suparničara, odnosno rješenje o odbacivanju tužbe kojom je pokrenut samo neki od spojenih postupaka, itd.;

- **dopunska**, npr. rješenje kojim se naknadno odlučuje o prekidu postupka u odnosu prema običnom suparničaru s obzirom na koji to nehotice nije učinjeno, a trebalo je biti; rješenje kojim se tužba odbacuje i u odnosu na zahtjev s obzirom na koji je to nehotice propušteno učiniti prethodnim takvim rješenjem, itd. Značenje specifičnih dopunskih rješenja imala bi i deklaratorna rješenja kojima se konstatira nastupanje određene postupovnopravne posljedice, npr. obustava postupka, povlačenje tužbe itd., dakle, rješenja koja se donose u incidentalnim postupcima koji se nastavljaju na postupak u kojemu je nastupila određena pravna posljedica, čija je pravozaštitna svrha na postupovnopravno obvezujući način verificirati nastupanje te pravne posljedice. Tim bi se rješenjima istodobno okončavao taj nastavni incidentalni postupak;

- **završna**, kada bi se njime dopunski odlučivalo o svim onim pitanjima o kojima nije, a trebalo je odlučiti prethodnim odlukama. Značenje takvog rješenja imalo bi, npr., rješenje kojim bi se tužba odbacila i u odnosu na neki od zahtjeva ili u odnosu na nekog od suparničara u odnosu na koji ili kojeg to nije bilo učinjeno prethodnim djelomičnim ili nepotpunim takvim rješenjem.

#### *1.2.5. Međurješenja i konačna rješenja*

Meritorna bi rješenja u načelu mogla biti donesena i kao međurješenja, uz ispunjenje onih pretpostavaka koje trebaju biti ispunjene da bi se mogla donijeti međupresuda (330.). Tako bi se odluka o troškovima najprije mogla donijeti o osnovi,

a zatim o visini. Povodom mandatne tužbe ne bi se mogao donijeti «međuplatni nalog». Isto je tako teško zamislivo da bi se moglo donijeti i međurješenje zbog smetanja posjeda.<sup>13</sup>

Teško je zamislivo da bi se procesna rješenja mogla donositi najprije u obliku međurješenja, nakon kojega bi se odlučilo o iznosu nečega.

### *1.2.6. Vrste rješenja prema njihovoj pravozaštitnoj funkciji*

#### *1.2.6.1. Općenito*

Prema svojoj pravozaštitnoj funkciji (svrsi), zapravo prema značenju odlučivanja i učincima, rješenja bi se mogla podijeliti na rješenja kojima se postupak povodom inicijalnog akta koji sadrži meritorni zahtjev dovršava, rješenja o upravljanju postupkom i rješenja s obvezujućim konačnim unutarpostupovnim učinkom.<sup>14</sup>

#### *1.2.6.2. Rješenja kojima se postupak u povodu inicijalnog akta koji sadrži meritorni zahtjev dovršava<sup>15</sup>*

Meritorna rješenja mogu imati, analogno kao i presuda, značenje odluke kojom se – u cijelosti ili djelomično – dovršava postupak pred sudom određenog stupnja u povodu meritornog zahtjeva kojim je pokrenut, ali i definitivno nakon što pravni lijekovi protiv nje budu odbijeni. U tom se smislu dovršavaju: posesorna parnica rješenjem kojim se odlučuje o zahtjevu zbog smetanja posjeda (129/2., 443.), postupak za izdavanje platnog naloga platnim nalogom (129/4., 446., 447., 450.), incidentalni postupak odlučivanja o troškovima postupka rješenjem o troškovima postupka (v. 75/5., 6., 129/5., 156., 299.), prvi stadij postupka u povodu stupnjevite tužbe manifestacijskim rješenjem (325.a/1.), incidentalni asekurativni postupak rješenjem o određivanju privremenih mjera (292. OZ 96<sup>16</sup>), incidentalni postupak kažnjavanja rješenjem o izricanju kazni (10., 110., 248., 255., 263., 318.).<sup>17</sup> Analogno bi vrijedilo i za rješenja koja se donose povodom dopuštenih pravnih lijekova protiv navedenih meritornih rješenja, pri čemu bi značenje takvih meritornih rješenja

13 Jedan bi se takav primjer, ipak, mogao konstruirati u slučaju u kojemu bi u povodu zahtjeva, kojim bi se pored utvrđenja smetanja posjeda koje je počinjeno oduzimanjem određene količine zamjenjivih stvari tražilo i izricanje naloga tuženiku da preda tu količinu tih stvari, moglo najprije utvrditi da je smetanje počinjeno oduzimanjem neodređene količine stanovitih zamjenjivih stvari te da je tuženik dužan vratiti te stvari u količini koja će biti naknadno određena konačnom odlukom.

14 U tom smislu FASCHING, ZPR, 802., BYDLINSKI, Fasching.Kom., 3., 1327.

15 U austrijskoj se doktrini ova rješenja nazivaju Prozessbeendende Beschlüsse – usp. FASCHING, ZPR, 802., 803., BYDLINSKI, Fasching.Kom., 3., 1328.

16 OZ 96: Ovršni zakon iz 1996. (NN 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 125/05, 67/08, 139/10).

17 U vezi s rješenjima o kažnjavanju treba upozoriti da među njima postoje i ona koja se mogu naknadno opozvati, npr., rješenje o kažnjavanju svjedoka (248/6.) ili vještaka (255.).



imala ona kojima bi se pravni lijek odbio, odnosno pobijana odluka preinačila, a procesnih, ona kojima bi se pobijana odluka ukinula i inicijalni akt (tužba u kojoj je istaknut manifestacijski zahtjev u postupku u povodu stupnjevite tužbe; tužba u sporovima zbog smetanja posjeda; mandatna tužba u postupku za izdavanje platnog naloga; prijedlog za određivanje privremenih mjera; zahtjev za naknadu troškova postupka) odbacio (v. infra).

Procesna rješenja koja bi imala značenje rješenja kojim bi se - analogno kao u povodu presude - dovršavao postupak pred sudom određenog stupnja<sup>18</sup> u povodu određenog inicijalnog akta koji bi sadržavao meritorni zahtjev, ali i općenito nakon što bi pravni lijekovi protiv njega bili odbijeni, bila bi rješenja o odbacivanju tužbe, protutužbe i prigovora radi prebijanja zbog njihove nedopuštenosti, rješenja o odbacivanju zahtjeva za naknadu troškova postupka, rješenja o odbacivanju prijedloga za određivanje privremenih mjera, rješenja kojim bi se odbijali pravni lijekovi protiv takvih rješenja. Značenje takvog rješenja imalo bi i rješenje kojim bi se meritorna odluka suda nižeg stupanja preinačila u povodu pravnog lijeka i inicijalni akt koji bi sadržavao meritorni zahtjev i bio odbačen. Bila bi riječ o rješenjima kojim bi se odlučivalo uopće o okončavanju određenog postupka ili postupka u povodu nekih od istaknutih meritornih incidentalnih zahtjeva.

Specifičnost je navedenih rješenja u tomu što bi se njima odlučivalo o dopuštenosti, odnosno osnovanosti zahtjeva za pružanje pravne zaštite kojim je glavni postupak ili neki incidentalni postupak u okviru toga glavnog ili kao akcesorni uz taj glavni, pokrenut. Upravo bi ona mogla postati pravomoćna i djelovati kao takva, analogno kao i presude, izvan postupka u kojemu su donesena; ona bi i u samom postupku djelovala analogno kao i presude u smislu da bi sud bio za njih vezan čim bi bila objavljena, odnosno otpravljen (334/1.); protiv njih bi u pravilu bila dopuštena samostalna (posebna) žalba (378.); protiv njih bi u načelu, uz iste uvjete kao i protiv presude da je bila donesena u odgovarajućem postupku, bila dopuštena i revizija onda kad bi se njima postupak pravomoćno završavao (400/1.).

Razlika između navedenih meritornih i procesnih rješenja prema drugim rješenjima kojima se postupak pred sudom određenog stupnja o određenom pravnom pitanju okončava bila bi u tomu što bi rješenja prve kategorije dovodila, ako bi pravni lijekovi protiv njih bili odbijeni, definitivno do dovršetka postupka pokrenutog meritornim zahtjevom, dok bi rješenja druge kategorije dovodila samo do okončanja postupka pred sudom određenog stupnja, ali ne i postupka u cijelosti čak i kad bi pravni lijekovi protiv njih bili odbijeni. Tako bi se postupak pred žalbenim sudom okončavao donošenjem rješenja kojim bi se pobijana

18 Bila bi riječ o rješenjima kojim bi se izricalo okončanje određenog postupka u povodu inicijalnih akata koji bi sadržavali meritorne zahtjeve, iako sama po sebi ne bi, dok ne bi stekla određeno svojstvo, dovodila do tog učinka, prestanka postupka, npr. prije nego što bi pravni lijekovi protiv njih bili odbijeni. Tako bi rješenje o odbacivanju tužbe izricalo okončanje postupka u povodu te tužbe, ali bi svoj učinak akta kojim se postupak dovršavao steklo tek kada bi možebitna (dopuštena) žalba ili čak i revizija protiv njega, bile odbijene ili odbačene.

prvostupanjska presuda ukinula i predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, ali se postupak pokrenut tužbom ne bi dovršavao – on bi se morao ponovno provesti pred prvostupanjskim sudom. Slično bi vrijedilo i za rješenja kojima bi se konačno odlučivalo o određenim postupovnopравnim pitanjima pred sudom određenog stupnja, ali kojima se postupak pokrenut inicijalnim aktom, koji bi sadržavao meritorni zahtjev, ne bi dovršavao.

### *1.2.6.3. Rješenja o upravljanju postupkom*

Zakonske osnove za posebnu kategoriju rješenja o upravljanju postupkom mogu se pronaći u: odredbi prema kojoj protiv rješenja o produljenju roka nije dopuštena žalba (111/4.); odredbi prema kojoj protiv rješenja o odgodi ročišta nije dopuštena žalba (116/3.); odredbi prema kojoj je sud tijekom pripremanja glavne rasprave do ročišta za glavnu raspravu ovlašten odlučivati, između ostaloga, o svim pitanjima koja se tiču upravljanja postupkom (278/1.); odredbi prema kojoj protiv odluka koje donosi sud tijekom pripremanja glavne rasprave, a koje se odnose na upravljanje postupkom, nije dopuštena žalba (278/2.); odredbi prema kojoj je sudu prepušteno da odluči o tome hoće li o određenim procesnim prigovorima raspravljati i odlučivati odvojeno od glavne stvari ili zajedno s njom (301/1.); odredbi prema kojoj sud nije vezan za svoje rješenje koje se odnosi na rukovođenje glavnom raspravom (311/4.), odnosno odredbi prema kojoj protiv rješenja koje se odnosi na rukovođenje raspravom nije dopuštena posebna žalba (311/5.); odredbi prema kojoj je sud vezan za svoja rješenja ako se ona ne odnose na upravljanje parnicom (343/2.); drugim odredbama o rukovođenju glavnom raspravom (311.-315.), itd.

U austrijskoj se doktrini rješenja o upravljanju postupkom definiraju kao ona koja «služe svrhovitom i uspješnom formiranju i vođenju postupka»,<sup>19</sup> kao ona koja nemaju svoju samostalnu svrhu i koja nemaju svoj vlastiti život izvan postupka u kojemu su donesena,<sup>20</sup> a koja sud može u svako vrijeme izmijeniti i prilagoditi ih izmijenjenoj situaciji, između kojih pripadaju dokazna rješenja te svi pozivi i naredbe potrebni za provođenje postupka.<sup>21</sup>

Osnovna bi obilježja rješenja o upravljanju postupkom bila određena njihovom pravozaštitnom funkcijom: ona bi trebala omogućiti uspješno razvijanje i provedbu postupka radi ostvarenja njegove pravozaštitne svrhe. Iz takve bi njihove instrumentalnosti proizlazilo:

- da ona nemaju nikakav samostalni pravozaštitni cilj, zbog čega bi se njihova uloga iscrpljivala u postupku u kojemu su donesena i ne bi proizvodila nikakve učinke izvan tog postupka;

- da sud u načelu ne bi smio biti vezan s njima zato što se okolnosti o kojima ovisi provedba postupka u sadržajnom i formalnom smislu, a koje bi se mogle ticati

19 Od starijih autora usp. SPERL, *Lehrbuch der Bürgerlichen Rechtspflege*, 1930., 525., na koga se poziva i FASCHING, ZPR, 803.

20 Usp. FASCHING, ZPR, 803.

21 Usp. FASCHING, ZPR, 803.

stranaka, suda ili samog postupka, osobito rezultata dokazivanja, često mijenjaju, zbog čega bi iz razloga procesne nužde ili svrhovitosti način njegove provedbe i poduzimanja određenih radnji trebao prilagoditi tim promjenama;

- da bi način utvrđivanja pretpostavaka za njihovo donošenje, postupak njihovog donošenja, objave, dostave i djelotvornosti trebali biti tome prilagođeni,
- da protiv njih u načelu ne bi uopće bili dopušteni pravni lijekovi, odnosno da ne bi bili dopušteni samostalni pravni lijekovi.

Među rješenja o upravljanju postupkom pripadala bi rješenja o određivanju i produljenju sudskih rokova, o zakazivanju, otkazivanju i odgodi ročišta, o spajanju i razdvajanju parnica (313.), o polaganju predujma za pokriće troškova za poduzimanje određenih radnji u postupku, o dostavi sudskih pismena, o mjerama za ispravljanje podnesaka (arg. ex 109., 278/1.), o slanju tužbe na odgovor, odnosno o izravnom zakazivanju prvog ročišta (arg. ex 284.), o određivanju i izvođenju dokazivanja (289., 290., 300., 303/2.), o tome hoće li se o određenim procesnim prigovorima raspravljati i odlučivati odvojeno od glavne stvari ili zajedno s njom (301.), o zaključenju i ponovnom otvaranju glavne rasprave (304., 305.), o isključenju javnosti (309.), u načelu o rukovođenju glavnom raspravom (311.-315.), itd.

#### *1.2.6.4. Rješenje s obvezujućim konačnim unutarpostupovnim učinkom*

Pored navedene dvije kategorije rješenja, dakle rješenja kojima se postupak pokrenut meritornim zahtjevom okončava i rješenja o upravljanju postupkom, u parničnom se postupku donose i razna druga rješenja, rješenja za koja bi bilo zajedničko da se njima postupak na postupovnoppravno obvezujući način oblikuje, razvija (njem. *Verfahrensgestaltende Beschlüsse*), rješenja kojima bi sud ili konačno odlučivao o određenim međusporovima ili na postupovnoppravno obvezujući način određivao daljnji razvitak postupka. S obzirom na njihovo postupovnoppravno značenje i učinke bila bi riječ o posebnoj kategoriji prijelaznih rješenja između rješenja kojima se postupak okončava i rješenja o upravljanju postupkom.

Razlika bi između tih rješenja i onih kojima se postupak okončava bila u predmetu odlučivanja i u tome što ne bi djelovala izvanpostupovno kao ta druga rješenja, osim, eventualno, kao pravno relevantne činjenice:<sup>22</sup> rješavanjem određenih unutarpostupovnih spornih pitanja, odnosno determiniranjem osnova za daljnji razvitak postupka, tim bi se rješenjima u postupovnoppravnom smislu posredno pripremalo donošenje odluke kojom će se okončati postupak. Ta bi se rješenja, s druge strane, razlikovala od rješenja o upravljanju postupkom po svom unutarpostupovnom obvezujućem učinku, po tome što bi mogla steći internu

22 FASCHING, *Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen*, band III., 1966., 823., kao primjer takvog djelovanja naveo je vezujući učinak rješenja protiv svjedoka čiji je zahtjev za oslobođenje od svjedočenja odbijen kao neosnovan u kasnijoj parnici za naknadu štete koju je stranka zbog toga zatražila od njega (§ 326/1., 2. öZPO). Usp. i BYDLINSKI, *Fasching. Kom.*, 3. 1329.

pravomoćnost, što bi sud i stranke za njih bili vezani, te što ih sud ne bi mogao izmijeniti.

U austrijskoj se doktrini u rješenja ove grupe svrstavaju: 1. rješenja kojima sudovi koji odlučuju o pravnim lijekovima ukidaju pobijane odluke i stvar vraćaju na ponovno suđenje te 2. odluke o međusporovima, npr. o procesnim prigovorima, o dopuštanju mijesanja, o odobrenju pomoći u postupku, o dopuštenju preinake tužbe, itd.<sup>23</sup> U rješenja ove kategorije pripadala bi, međutim, i rješenja kojima bi se konstatirale promjene do kojih bi dolazilo u razvitku postupka (npr. rješenja kojima bi se konstatirao prekid, obustava, zastoj, mirovanje postupka), odnosno rješenja kojima bi se one konstituirale (npr. rješenje kojim se određuje prekid postupka),<sup>24</sup> itd.

### *1.2.7. Rješenja s obzirom na postupak koji je prethodio njihovom donošenju*

Prema postupku koji je prethodio njihovom donošenju rješenja bi se mogla podijeliti na ona kojima je prethodilo kontradiktorno raspravljanje (kontradiktorna rješenja) i ona koja su utemeljena na izravnim ili posrednim dispozicijama stranaka (dispozitivna rješenja).

Meritorna rješenja mogu svakako biti rješenja koja će sud donijeti na temelju raspravljanja (kontradiktorna rješenja) i ona koja će donijeti na temelju izravnih (rješenje na temelju priznanja; rješenje na temelju odricanja) ili posrednih (rješenje zbog ogluhe, rješenje zbog izostanka, rješenje bez održavanja rasprave) dispozicija, analogno kao što može donijeti i takve presude.

Procesna rješenja u pravilu su kontradiktorna jer su norme na temelju kojih se donose redovito kogentne prirode.

## **2. ODGOVARAJUĆA PRIMJENA PRAVILA O PRESUDI**

U odredbama koje uređuju sudske odluke (glava 23., glava 24.) težište je na presudi kao glavnoj vrsti sudskih odluka, dok su odredbama koje se izravno tiču rješenja utvrđene samo specifičnosti te vrste odluka. Zbog toga je u glavi 24. o rješenju bilo potrebno predvidjeti da se stanovite odredbe o presudi na odgovarajući način primjenjuju i na rješenje (347.). To je izrijeком predviđeno za: odredbe o paricijskom roku (328., 347.); odredbu da presuda prema strankama ima učinak tek od dana kad im je dostavljena (334/2., 347.); odredbu po kojoj, kad se glavna rasprava održava pred vijećem, presudu donose predsjednik vijeća i članovi vijeća koji su sudjelovali na ročištu na kojemu je glavna rasprava zaključena (335/2., 347.); odredbu po kojoj se pri objavi presude može saopćiti da je sud odlučio da se o odmjeravanju troškova naknadno odluči, u tom će slučaju u sporovima koje sudi

23 Usp. FASCHING, ZPR, 803., BYDLINSKI, Fasching.Kom., III., 1329.

24 BYDLINSKI, Fasching.Kom., 3., 1329., odluku o prijedlogu za prekid postupka navodi kao rješenje koje bi pripadalo među rješenja kojima se odlučuje o međusporovima.

vijeće troškove odmjeriti predsjednik vijeća, a odluka će se unijeti u pisani sastav presude (336/2., 347.); odredbe o pismenoj izradi i dostavi presude (337., 337.a, 347.); - odredbe o sadržaju presude (338., 347) te odredbe o dopunskoj presudi (339.-341., 347.); - odredbe o ispravljanju presude (342., 347.).

Iako to nije izrijekom predviđeno, na rješenje bi na odgovarajući način trebalo primjenjivati i odredbe o pravomoćnosti (333.). Na to izravno upućuje odredba prema kojoj se pravomoćna rješenja o izrečenim kaznama izvršavaju prema odredbama Zakona po službenoj dužnosti (346.). To posredno proizlazi iz odredaba o učincima rješenja i mogućnosti izjavljivanja pravnih lijekova protiv njih. Zaključak o tome može se izvesti iz odredaba koje se tiču nekih meritornih rješenja koja se mogu donijeti u posebnim postupcima. Tako se u vezi s postupkom zbog smetanja posjeda izrijekom govori o pravomoćno završenom postupku (445.), dok se u vezi s platnim nalogom navodi da u dijelu u kojem nije napadnut prigovorom postaje pravomoćan (450/2.). Za neka se procesna rješenja izrijekom kaže da mogu biti pravomoćna, pa je u tom smislu, npr., izrijekom predviđeno: da će sud, nakon pravomoćnosti rješenja kojim se oglasio nenadležnim (17., 20.), ustupiti predmet nadležnom sudu ili jednom od više izberivo nadležnih sudova (21/1.); da umješač do pravomoćnosti rješenja kojim se odbija njegovo sudjelovanje može sudjelovati u postupku i da se njegove parnične radnje ne mogu isključiti (207/2.); da će se, dok se postupak u povodu rješenja o obustavi postupka pravomoćno ne završi, glede rokova itd. primjenjivati na odgovarajući način pravila o prekidu postupka, osim ako posebnim odredbama o obustavi nije drukčije propisano (215.b).

Odredbe bi se o pravomoćnosti presude mogle primjenjivati na ona rješenja kojima bi sud bio vezan, protiv kojih bi bila dopuštena žalba i/ili drugi pravni lijekovi, neovisno o tome bi li bili suspenzivni ili nesuspenzivni, dakle, ne i na rješenja o upravljanju postupkom kojima sud nije vezan.

Po prirodi stvari na odgovarajući bi način na rješenje bilo potrebno primjenjivati i druge odredbe o presudi, osim ako za određena pitanja ne bi posebnim odredbama o rješenju bilo drukčije predviđeno, odnosno ako to ne bi bilo protivno prirodi određenih rješenja. Tako bi, kad su u pitanju meritorna rješenja, prihvaćanje kondemantornih zahtjeva u pravilu bilo uvjetovano dospijecom tražbine s obzirom na koju su istaknuti do zaključenja glavne rasprave (326., 186.c), odnosno, u sporovima male vrijednosti, do zaključenja prethodnog postupka (461.a, 461.g), itd.

Odgovor na pitanje koje bi još odredbe o presudi bilo moguće primjenjivati na rješenje mogao bi se posredno izvesti iz odredaba o razlozima zbog kojih se pravni lijekovi mogu izjaviti protiv rješenja. Naime, one od odredaba o presudi zbog povrede kojih bi se mogli podnositi i pravni lijekovi protiv rješenja, primjenjivale bi se na odgovarajući način i na rješenja (arg. ex 354., 378., 385.).

U posebnim bi postupcima za rješenja bile primarno na odgovarajući način mjerodavne specifične odredbe o presudama u tim postupcima, a tek supsidijarno odredbe o presudama u redovnom postupku – na način i u mjeri u kojoj bi se odredbe o presudama u redovnom postupku primjenjivala na presude u posebnim postupcima.

## II.

### **DONOŠENJE, SADRŽAJ, FORMA I UČINCI RJEŠENJA**

#### **I. DONOŠENJE, SADRŽAJ I FORMA RJEŠENJA**

##### **1.1. Donošenje rješenja**

Za donošenje rješenja bile bi mjerodavne opće odredbe o donošenju sudskih odluka (129.-132.), ako općenito za rješenja ili pojedine njihove vrste ne bi bilo izrijekom predviđeno što drugo.

Rješenja se u pravilu donose na temelju raspravljanja. Ipak, platni se nalog izdaje bez održavanja ročišta i to prije nego što je tuženiku omogućeno da odgovori na tužbu (arg. ex 446., 447., 448.). Slično se i privremene mjere mogu u parničnom postupku odrediti prije nego je protivniku omogućeno da se izjasni o prijedlogu za njihovo određivanje, dakle ex parte (278., 435., 442. ZPP; 36., 37., 294. OZ 96).

S druge se strane procesna rješenja mogu u pravilu donijeti i bez održavanja rasprave. Tako su sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća ovlašteni:

- nakon prethodnog ispitivanja tužbe izvan (pripremnog) ročišta odlučivati: o stupanju prethodnika u parnicu (210.), o sudjelovanju umješača (206., 207.), o osiguranju dokaza (272.-276.), o preinaci tužbe (190.-192.), o troškovima postupka u slučaju povlačenja tužbe (158., 164/8.), o prekidu ili mirovanju postupka (212.-215.,<sup>25</sup> 216-217.), o privremenim mjerama osiguranja (435., 442. ZPP; 292.-307. OZ 96.), o spajanju parnica i o razdvajanju postupka (313.), o određivanju sudskih rokova ili njihovu produljenju (111.-113.), o zakazivanju ročišta ili njihovoj odgodi (114-116.), o povratu u prijašnje stanje zbog propuštanja roka ili ročišta (117.-122.a), o oslobodenju stranke od plaćanja troškova postupka (172.-177.), o osiguranju parničnih troškova (82. ZRSZ), o polaganju predujma na ime troškova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku (153.), o postavljanju privremenog zastupnika (84.-86.), o dostavi sudskih pismena (133.-149.b), o mjerama za ispravljanje podnesaka (109.), o urednosti punomoći (98.) te o svim pitanjima koja se tiču upravljanja postupkom (278/1.), osim ako nije riječ o pitanjima o kojima se po prirodi stvari ili prema odredbama Zakona odluka može donijeti tek u daljnjem tijeku postupka (280.);

- nakon prethodnog ispitivanja tužba, kad utvrde da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, ili da postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tužitelja ili tuženika da budu stranke u parnici, ili nedostaci u pogledu zakonskog zastupanja stranke, ili nedostaci koji se odnose na ovlaštenje zastupnika da pokrene parnicu kad je takvo ovlaštenje potrebno, poduzeti radi otklanjanja tih nedostataka potrebne mjere predviđene Zakonom (83., 109) (281.);

- izvan ročišta za glavnu raspravu o ispravljanju podneska odlučivati: o postavljanju privremenog zastupnika (84.-86.), o urednosti punomoći (98.), o polaganju

<sup>25</sup> Analogno bi vrijedilo i za zastoj (215.a) te obustavu postupka (215.b).

predujma na ime troškova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku (153.), o oslobođenju od plaćanja troškova postupka (172.-177.), o osiguranju parničnih troškova (82. ZRSZ), o dostavi sudskih pismena (133.-149.b), o osiguranju dokaza (272.-276.), o privremenim mjerama osiguranja (435., 442. ZPP; 292.-307. OZ 96), o prekidu, zastoju, obustavi i mirovanju postupka (212.-218.), o troškovima postupka u slučaju povlačenja tužbe (164/8.), o zakazivanju ročišta i njihovoj odgodi (114.-116.), o spajanju parnica (313.) te o određivanju rokova i njihovom produljivanju (111.-113.) (312/1.), ali i o postavljanju zahtjeva zamoljenom sucu da se u postupku pred njime obave potrebni ispravci ili dopune – nakon što prime zapisnik o izvođenju dokaza (312/2.).

Ipak, i u slučajevima u kojima bi se neka rješenja u načelu mogla donijeti bez održavanja ročišta o ocjeni bi suda zapravo ovisilo bi li radi utvrđivanja osnova (premissa) za njihovo donošenje trebalo održati ročište, npr., radi izvođenja dokaza, omogućavanja protivnoj stranci da se izjasni, itd.

Iznimno, neka se procesna rješenja, međutim, (u pravilu) donose tek nakon ročišta na kojem se raspravljalo ili se moglo raspravljati o pitanju o kojem njime treba odlučiti, npr.: rješenje kojim će se odlučiti o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje (121/2.); rješenje o odbacivanju tužbe zato što o tužbenom zahtjevu već teče parnica, zato što je stvar pravomoćno presuđena, zato što je o predmetu spora sklopljena sudska nagodba ili zato što ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za utvrđenje (288/2.); rješenje kojim se odlučuje o osnovanosti prijedloga za ponavljanje postupka (426., 427.).

Kada se glavna rasprava održava pred vijećem, rješenje donose predsjednik vijeća i članovi vijeća koji su sudjelovali na ročištu na kojemu je glavna rasprava zaključena (335/2., 347.). Ova je odredba o sastavu u kojemu se donose rješenja na glavnoj raspravi održanoj pred vijećem ili nakon nje izraz načela neposrednosti.

Rješenja se ne donose u ime Republike Hrvatske (arg. ex 335/1., 347.).

## **1.2. Sadržaj i forma**

### *1.2.1. Općenito*

U pogledu sadržaja i oblika rješenja primjenjuju se na odgovarajući način odredbe o sadržaju i obliku presude (338., 347.). Pritom pismeni sastav rješenja treba sadržavati uvijek uvod i izreku, a obrazloženje samo ako rješenje mora biti obrazloženo (345/1., 2.). Budući da se rješenja ne donose i ne objavljuju u ime Republike Hrvatske (arg. ex 335/1., 347.), pismeno redigirano rješenje ne treba sadržavati odgovarajuću naznaku.

Ako se rješenjem nalaže činjenje (kondemnatorno rješenje), u dispozitivu treba odrediti paricijski rok (328/1., 347.), kada je to potrebno (arg. ex 23. OZ 96).

### 1.2.2. *Obrazloženje rješenja*

#### 1.2.2.1. *Meritorna rješenja*

Meritorna bi rješenja u načelu trebala biti obrazložena (347.), između ostaloga i stoga što su u pravilu kontradiktorna. Dispozitivna bi rješenja trebala sadržavati reducirano obrazloženje analogno kao i dispozitivne presude (338/5., 347.). I meritorna rješenja, analogno kao i presude, ne bi morala biti obrazložena ako bi se stranke nakon objave odrekle prava na žalbu i ako ne bi izrijeком zatražile da rješenje koje će im biti dostavljeno bude obrazloženo – u takvom će slučaju sud samo naznačiti da su se stranke odrekle prava na žalbu i da stoga rješenje nije obrazloženo (338/6., 347.).

Platni nalog jedini od meritornih rješenja u osnovi sadrži samo uvod i izreku te pouku o pravnim posljedicama nepravovremenog podnošenja pravnog lijeka (448/2.).

#### 1.2.2.2. *Procesna rješenja*

Procesno rješenje mora biti obrazloženo: 1. ako se njime odbija prijedlog stranke (345/1.)<sup>26</sup> ili 2. ako se njime rješava o prijedlozima stranaka koji su između sebe u opreci (345/1.). Procesno rješenje može biti obrazloženo i u drugim slučajevima kad je to potrebno (345/1.).

Treba uzeti da bi uvijek trebalo biti obrazloženo i rješenje kojim bi se prihvaćao zahtjev (prijedlog) jedne od stranaka prije nego što bi se protivniku omogućilo da se izjasni o njemu – takvo bi rješenje (u pravilu) sadržajno i funkcionalno odgovaralo rješenju kojim bi se odlučivalo o prijedlozima stranaka koji bi međusobno bili u opreci, s time da bi ovdje bila riječ o predmnijevanoj opreci. U suprotnom bi se protivniku bitno ograničilo pravo da raspravlja pred sudom, pravo koje bi se ovdje očitovalo u pravu na podnošenje pravnih lijekova protiv rješenja koje bi (u načelu) za njega bilo nepovoljno. To bi proizlazilo iz naravi parnice kao procesnog odnosa dviju stranaka sa suprotstavljenim pravnim i interesnim pozicijama. Značenje takvog meritornog rješenja imalo bi rješenje kojim bi se određivale privremene mjere osiguranja u parničnom postupku, neovisno o tomu bi li se ono donosilo povodom prijedloga jedne od stranaka ili po službenoj dužnosti,<sup>27</sup> ali i rješenja o oslobađanju od prethodnog snošenja troškova postupka.<sup>28</sup>

26 U tom je smislu suđeno da rješenje kojim se odbija prijedlog za povrat u prijašnje stanje treba biti obrazloženo (OS ZG: Gž-172/87 - PSP 35/160).

27 Rješenje o određivanju privremene mjere mora biti i onako obrazloženo (294/5. OZ 96).

28 Treba uzeti da bi u načelu bilo u interesu stranke da se njezin protivnik neosnovano ne oslobađa od prethodnog snošenja troškova postupka, npr. od toga da predujmljuje sredstva za pokriće troškova izvođenja dokazivanja jer bi se time protivnik ohrabrivao da predlaže irelevantne dokaze, koje inače ne bi predlagao kada bi unaprijed trebao financirati njihovo izvođenje.



U rješenju kojim odbija prijedlog za izvođenje dokaza sud treba (usmeno, što će, ipak, biti zapisnički konstatirano – arg. ex 123., 124.) iznijeti razlog odbijanja (300/2.). Budući da protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba (300/3.), ono bi u načelu trebalo biti uneseno u presudu kojom se okončava postupak i tamo (ponovno dodatno) obrazloženo (338/4.).

Rješenje o isključenju javnosti mora biti (usmeno) obrazloženo i javno objavljeno (309/1.). S obzirom na to da protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba (309/2.), ono bi u načelu trebalo biti uneseno u presudu kojom se okončava postupak i tamo pismeno obrazloženo.

Sadržaj bi obrazloženja procesnog rješenja u načelu trebao odgovarati sadržaju obrazloženja presude (338/4., 347.).

U slučajevima u kojima bi se stranke nakon proglašenja procesnog rješenja odrekle prava na žalbu, te ako ne bi izriekom zatražile da se rješenje koje će im biti dostavljeno bude obrazloženo, rješenje ne bi trebalo posebno obrazložiti, već bi bilo dovoljno da se samo naznači da su se stranke odrekle prava na žalbu i da zbog toga ono nije obrazloženo (338/6., 347.).

U slučajevima u kojima bi se na ročištu objavljeno rješenje unosilo samo u sudski zapisnik bilo bi moguće da se razlozi za njegovo donošenje navedu bez odvajanja izreke od obrazloženja (npr.: "Odbija se prijedlog tuženika za odgodu ročišta zato što je imao dovoljno vremena pripremiti se za raspravljanje").<sup>29</sup>

Okolnost da rješenje ne bi bilo obrazloženo u slučajevima u kojima bi trebalo biti, predstavljala bi, tzv. apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka – takvo se rješenje ne bi moglo ispitati (354/2.11.). Zbog takve bi se povrede rješenje moglo pobijati žalbom (354/2.11., 378.1.) i, uz ispunjenje odgovarajućih pretpostavaka, revizijom (400.).

### **1.3. Dopunsko rješenje**

U pogledu mogućnosti predlaganja donošenja te donošenja dopunskog rješenja vrijedilo bi na odgovarajući način ono što je propisano za predlaganje donošenja i donošenje dopunske presude (339.-341., 347.).

### **1.4. Ispravljanje rješenja**

Za ispravljanje bi rješenja vrijedilo na odgovarajući način ono što je propisano za ispravljanje presude (342., 347.).

<sup>29</sup> U tom smislu za austrijsko pravo BYUDLINSKI, Fasching, Kom., 3., 1331., dopuštajući tu mogućnost barem u jednostavnim slučajevima u kojima nema bojazni da će zbog toga rješenja postati nepregledno.

## **2. OBJAVA I DOSTAVA RJEŠENJA**

### **2.1. Objava rješenja**

Za razliku od presuda, koje je sud u načelu dužan objaviti (335.), rješenja se u pravilu objavljuju samo ako su donesena na ročištu – njih tada objavljuje sudac pojedinac ili predsjednik vijeća (343/1.).

Rješenja se, za razliku od presuda, ne objavljuju u ime Republike Hrvatske (arg. ex 335/1., 347.). Ako bi, ipak, bila tako objavljena, to ne bi utjecalo na njihovu valjanost.

Rješenja koja sud donosi izvan ročišta saopćavaju se strankama dostavom ovjerenog prijepisa rješenja (344/1.).

Izložena pravila trebala bi u načelu vrijediti i za meritorna rješenja. Ipak, kad je riječ o rješenju zbog smetanju posjeda (438., 443.) i o manifestacijskom rješenju (325.a), trebalo bi zauzeti stajalište da bi u pogledu njihove objave u osnovi trebala vrijediti pravila o objavi presuda. Platni se nalozi javno ne objavljuju jer se izdaju prije nego što je protivnoj stranci omogućeno da se izjasni o tužbi (446., 447.) i ona o njima saznaje tek nakon dostave (448.). Rješenja o troškovima postupka sadržana u presudi mogu se javno objaviti kad i presuda o glavnoj stvari (335., 336.), s time da se prigodom objave presude može priopćiti da će se o odmjeravanju troškova naknadno odlučiti. U tom slučaju troškove u sporovima koje sudi vijeće odmjerava predsjednik vijeća, a odluka se unosi u pisani sastav presude (336/2.). Analogno bi vrijedilo i za rješenje o troškovima postupka prigodom objavljivanja rješenja kojim bi se postupak okončavao, npr. prigodom objavljivanja rješenja o odbacivanju tužbe (336/2., 347.).

### **2.2. Dostava rješenja**

Pravila o dostavi rješenja ovise o tomu je li rješenje objavljeno na ročištu ili nije. Rješenje koje je objavljeno na ročištu strankama se dostavlja, doslovno prema Zakonu, u ovjerenom prijepisu:

1. ako je protiv njih dopuštena posebna žalba (443/2.), to znači da će se i ta rješenja u pravilu dostavljati jer je žalba protiv rješenja u pravilu dopušteni pravni lijek (378/1.); ili

2. ako se na temelju njih može odmah tražiti ovrha (443/2.), dakle ako su kondemnatorna i ovršna; ili

3. ako to zahtijeva upravljanje parnicom (443/2.), što znači da bi i rješenje o upravljanju postupkom strankama moglo biti dostavljeno u pisanom obliku.

U ostalim bi se slučajevima stranke trebale zadovoljiti prijepisom zapisnika u kojemu bi bilo uneseno rješenje (123., 124.).

Međutim, budući da rješenja moraju biti obrazložena ako se njime odbija prijedlog stranke ili ako se njime rješava o prijedlozima stranaka koji su međusobno u opreci, odnosno u drugim slučajevima kad je to potrebno (345/1.), postavlja se

pitanje bi li se i sva ta rješenja morala strankama dostavljati u pisanom obliku i kad ne bi spadala u neku od kategorija objavljenih rješenja koja se dostavljaju u ovjerenom prijepisu, ili bi se strankama s obrazloženjem dostavljala samo ona od navedenih rješenja koja moraju biti obrazložena, koja bi im se morala dostaviti u pisanom obliku unatoč tomu što su objavljena. Čini se da bi izloženu dvojbu trebalo riješiti u smislu da bi usmeno na ročištu objavljena rješenja koja ne treba dostaviti u ovjerenom prijepisu trebalo usmeno obrazložiti kad spadaju u neku od kategorija rješenja koja treba obrazložiti i to obrazloženje unijeti u zapisnik s ročišta. Strankama se ne bi dostavljao njihov ovjereni prijepis s obrazloženjem, već, eventualno, preslika zapisnika.

Rješenja koja sud donosi izvan ročišta saopćavaju se strankama dostavom ovjerenog prijepisa rješenja (344/1.). Ipak, ako se rješenjem odbija prijedlog jedne stranke bez prethodnog saslušanja protivne stranke, ovoj se drugoj stranci rješenje neće dostaviti (344/2.). Bila bi riječ o rješenju koje se donosi izvan ročišta o zahtjevu (prijedlogu) o kojemu protivnoj stranci nije omogućeno da se (pismeno izvan ročišta ili usmeno na ročištu) izjasni zato što se njime taj zahtjev odbija. Iako se u Zakonu govori samo o rješenjima kojima se odbija prijedlog stranke, trebalo bi, arg. *a maiori ad minus*, uzeti da se protivnoj stranci ne bi dostavljala ni rješenja o odbacivanju prijedloga.

S aspekta ustavnog i konvencijski postuliranog prava na pravično suđenje (29/1. URH,<sup>30</sup> 6/1. EK)<sup>31</sup> izloženom bi se pravilu po kojemu se rješenje kojim se odbija prijedlog jedne stranke bez prethodnog saslušanja protivne stranke ne dostavlja drugoj stranci (344/2.), pravilu koje propisuje samo jednostranačku dostavu, moglo prigovoriti utoliko što bi ono (potencijalno) ograničavalo (otežavalo) mogućnost protivne stranke da raspravlja u postupku, osobito onda kad bi se protiv rješenja o odbijanju ili odbacivanju prijedloga mogla izjaviti posebna ili nesamostalna žalba. U takvim će slučajevima protivna stranka, naime, tek iz žalbe saznati da je donesena određena odluka i tek će onda naknadno morati pribavljati građu potrebnu za pripremu odgovora, onda kad bi na to uopće bila ovlaštena (381.). Onemogućavanjem protivnoj stranci da se izjasni o prijedlogu druge stranke, onemogućilo bi se da iznese dopunske ("jače") razloge zbog kojih bi trebalo odbiti ili odbaciti prijedlog, osobito onda kad bi protiv rješenja bila dopuštena jednostrana žalba (381.), dakle kad protivna stranka ne bi u odgovoru na žalbu mogla iznijeti te argumente. S druge strane, upravo okolnost da žalba protiv rješenja može biti i dvostrani pravni lijek (onda kad se rješenjem okončava postupak pred prvostupanjskim sudom – 381.) nameće dodatnu potrebu da se, *de lege ferenda*, preispita zakonodavno rješenje prema kojemu se o prijedlozima jedne strane može odlučiti prije nego što se protivniku omogući da se o njima izjasni, odnosno zakonodavno rješenje prema kojemu protivnik ne samo da ne mora saznati za odluke kojima se ti prijedlozi odbijaju ili odbacuju, već ne može ni sudjelovati u možebitnom žalbenom postupku protiv tih odluka.

30 URH: Ustav Republike Hrvatske.

31 Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1952. (NN MU proć. 6/99, 8/99, 1/06, 2/10).

O dostavi rješenja vrijede u načelu opća pravila o dostavi (133.-149.b). Fizičkoj se osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost te fizičkoj osobi koja obavlja tu djelatnost u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti platni nalog i rješenja protiv kojega je dopuštena posebna žalba dostavljaju osobno, odnosno njezinom zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku (142/1.1.). Ostala rješenja dostavljaju se tim osobama osobno kad je to Zakonom izrijekom predviđeno ili kada sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili zbog kojeg drugog razloga potrebna veća opreznost (142/1.2.).

Platni se nalog dostavlja objema strankama (448/3.) zajedno s primjerkom tužbe i priložima (448/4.).

Rješenje o nastavljanju prekinutog postupka dostavlja se osobno stranci koja nije stavila prijedlog za nastavljanje postupka (142., 215.), treba uzeti ako je riječ o fizičkoj osobi koja ne obavlja registriranu djelatnost, odnosno o fizičkoj osobi koja ju obavlja u sporovima koji se ne tiču te djelatnosti. Analogno bi vrijedilo i za rješenja o nastavku zastalog (215.a) i umirenog postupka.

### **3. UČINCI RJEŠENJA**

#### **3.1. Općenito**

Sud je vezan svojim rješenjima od objavljivanja, a ako se ne objavljuju od otpremljanja (334/1., 347.), osim ako se ona ne odnose na upravljanje parnicom ili ako Zakonom nije što drugo određeno (443/3.). Za ovu bi vezanost, iako se u odredbama o rješenju ne upućuje na odgovarajuću primjenu odredaba o vezanosti suda za presudu (334/1., 347.), trebalo vrijediti ono što je u pogledu nje predviđeno za presudu (334/1.). Ta se vezanost ne tiče samo nemogućnosti izmjene donesenog rješenja koje se ne odnosi na upravljanje postupkom, već i njezinih objektivnih, subjektivnih, vremenskih, postupovnih i teritorijalnih granica.

Suđeno je da rješenje kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje nije rješenje o upravljanju postupkom i da je sud stoga vezan uz to rješenje.<sup>32</sup>

Kad se rješenje ne dostavlja pismeno, ono prema strankama ima učinak čim je objavljeno (443/4.), iz čega bi, a contrario, trebalo zaključiti da bi rješenja koja se dostavljaju pismeno prema strankama imala učinak tek nakon što bi im bila dostavljena, analogno kao što presuda djeluje prema strankama tek od dana kad im je dostavljena (334/2., 347.).

Iako se u u članku 347. ZPP-a među odredbama o presudi, čija je odgovarajuća primjena izrijekom predviđena i na rješenje, ne navode i odredbe članka 333. ZPP-a o pravomoćnosti presude, trebalo bi uzeti da bi i rješenja u načelu mogla steći svojstvo pravomoćnosti analogno kao presude, osim ako ne bi bila riječ o rješenjima o upravljanju postupkom za koja sud nije vezan, odnosno ako za pojedina od njih ne

32 ŽS ZG: Gž-67/97 - ING PSP 1998-8-182.

bi izrijekom bilo propisano da sud za njih nije vezan, iako nemaju značenje rješenja o upravljanju postupkom (arg. ex 443/3.).

Pravomoćnost bi rješenja nastupala analogno kao i kod presude (348., 381.). Ako protiv rješenja ne bi bila dopuštena posebna žalba, ono bi stjecalo to svojstvo tek istekom roka za žalbu protiv konačne odluke kojom se može pobijati i to rješenje (378/2.).

Kondemnatorna bi rješenja mogla postati ovršna, dok bi konstitutivna mogla proizvesti svoj preobražajni učinak. Rješenja bi mogla djelovati dokazno kao javne isprave te kao pravno relevantne činjenice.

### **3.2. Meritorna rješenja**

Meritorna rješenja bi izvan dvojbe morala moći djelovati izvan parnice u kojoj su donesene, što znači da bi djelovala prejudicijelno, analogno kao i presude ovisno o tomu jesu li deklaratorna, kondemnatorna ili konstitutivna (12/1., 2.). Ona bi djelovala i kao negativna procesna pretpostavka: o pitanjima koja bi njima bila riješena ne bi se smjelo ponovno suditi (288/2., 333/2.). Pritom bi ta rješenja u načelu djelovala prejudicijalno tek kad bi postala pravomoćna, dok bi kao negativna procesna pretpostavka mogla djelovati i prije pravomoćnosti na temelju pravila o zabrani dvostruke litispendencije (194/3.).

Dokazna snaga meritornih rješenja očitovala bi se analogno kao i dokazna snaga presuda. U tom bi smislu ona u određenim slučajevima mogla biti ne samo ovršna, već i osigurljiva i prije pravomoćnosti, analogno kao i nepravomoćne presude.

Na to da rješenja o naknadi troškova postupka u načelu stječu svojstvo pravomoćnosti upućuju odredbe prema kojima se ovrha na temelju nekih od njih može tražiti i prije pravomoćnosti (75/6., 122.a, 149.a, 149.b, 156/3., 164/6., 248/6., 255/3. ZPP; 23. OZ 96). Za tzv. manifestacijsko rješenje zaključak se o tomu može izvesti iz odredbe prema kojoj žalba protiv njega ne odgađa ovrhu (325/1.), što znači da može biti ovršno prije pravomoćnosti (arg. ex 23. OZ 96). Rješenje zbog smetanja posjeda nedvojbeno može postati pravomoćno (333., 438., 445.). U dijelu u kojemu nije napadnut prigovorom platni nalog postaje pravomoćan (450/2.). Rješenja o određivanju privremenih mjera mogu postati pravomoćna (19., 23., 294. OZ 96). Pravomoćna rješenja o kaznama izrečenim u parničnom postupku izvršavaju se po službenoj dužnosti (346.)

Pravomoćna meritorna rješenja mogla bi biti ovršna, proizvoditi preobražajni učinak, djelovati kao pravno relevantna činjenica i imati učinke javne isprave analogno kao i presude odgovarajućeg sadržaja i svojstava.

Pravomoćna rješenja o kaznama izrečenim po odredbama Zakona (10., 110, 248., 255., 318.) ovršavaju se, treba uzeti nakon što postanu pravomoćna, po službenoj dužnosti (346.). Rješenja o izrečenim kaznama bila bi meritorna rješenja kojima bi se rješavalo glavno pitanje u incidentalnom postupku kažnjavanja. Odluke o kažnjavanju djelovale bi izvanpostupovno analogno kao i pravomoćne odluke o nekim sporednim zahtjevima, npr. o troškovima postupka.

Po službenoj bi se dužnosti ovršavala i neka rješenja o naknadi troškova postupka (176., 177.) te rješenja kojima je sud po službenoj dužnosti izrekao privremenu mjere (435/1., 442.).

Pravomoćna odbijajuća meritorna rješenja djelovala bi samo s obzirom na razlog zbog kojega su donesena, tj., kada je riječ o rješenju kojim se odbija neki zahtjev, zabrana ponovnog suđenja ticala bi se (u pravilu) razloga zbog kojeg je zahtjev odbijen.

### **3.3. Procesna rješenja**

#### *3.3.1. Pravomoćnost*

Procesna rješenja također mogu postati pravomoćna, osim ako se ne tiču upravljanja parnicom ili ako Zakon ne određuje drukčije (343/3.). U tom je smislu izrijeком predviđeno da pravomoćno može postati rješenje: kojim sud obustavlja parnični postupak zato što je utvrdio da ga treba provesti po pravilima izvanparničnog postupka (19/1.); kojim se sud oglašava nenadležnim (21/1.); kojima se odbija sudjelovanje umješača (207/2.); o obustavi postupka (215.b), itd. Zaključak o tome može se izvesti i iz odredbe o načelnoj suspenzivnosti žalbe protiv rješenja (378/1.), ali i iz odredbe da se revizijom mogu pobijati drugostupanjska rješenja kojima je postupak pravomoćno završen u sporovima u kojima bi revizija bila dopuštena protiv drugostupanjske presude (382., 400/1.).

Pravomoćna procesna rješenja kojima se postupak pravomoćno završava, npr. rješenje o odbacivanju tužbe, djelovala bi kao negativna procesna pretpostavka: novu bi tužbu podnesenu između istih stranaka o zahtjevu koji je bio istaknut u odbačenoj tužbi trebalo odbaciti, osim ako se ona ne bi upirala na drukčijoj činjeničnoj osnovi koja bi je činila dopuštenom, dakle ili na činjeničnoj osnovi koja nije bila uzeta u obzir prigodom donošenja rješenja o odbacivanju, ili na činjeničnoj osnovi koja je pritom bila uzeta u obzir, ali dopunjenoj novim činjenicama koje ne bi bile obuhvaćene pravomoćnošću prethodnog rješenja o odbacivanju (nova producta). Tako bi tužbu koja bi bila odbačena zbog nedostatka jurisdikcije bilo moguće ponovno podnijeti ako bi hrvatski sud zbog naknadno nastalih okolnosti postao nadležan. U pogledu onoga što bi činilo osnovu odbacujućeg pravomoćnog rješenja vrijedilo bi na odgovarajući način ono što vrijedi za određivanje osnove odbijajuće presude.

Treba uzeti da bi pravomoćno rješenje kojim bi parnični postupak bio obustavljen zato što se utvrdilo da bi postupak trebalo provesti po pravilima izvanparničnog postupka (19.) djelovalo obvezujuće za nadležni sud koji bi ga trebao nastaviti po pravilima izvanparničnog postupka, stoga što nije predviđen poseban postupak o sukobu procedura kakav je inače predviđen kad je u pitanju sukob nadležnosti (22.-24.).

Kad je riječ o rješenjima kojima bi se konstatiralo ili određivalo okončanje postupka, situacija je ipak donekle specifična. Naime, s jedne bi strane rješenje kojim bi bilo utvrđeno da je tužba povučena (193.) ili da je došlo do obustave postupka

(215.b) djelovalo kao negativna procesna pretpostavka u odnosu na svaki prijedlog za nastavak postupka, dakle unutarpostupovno, dok bi s druge takva pravomoćna rješenja djelovala dokazno u smislu da bi se u novom postupku u kojemu bi o istoj stvari i među istim strankama bilo otvoreno pitanje osnovanosti prigovora dvostruke litispendencije moralo uzeti da više ne teče parnica u povodu povučene tužbe, odnosno parnica koja je obustavljena. Ta bi rješenja kao javne isprave (231.) dokazivala nepostojanje određene procesne smetnje.

Ostala bi pravomoćna procesna rješenja proizvodila svoje relevantne učinke, dakle djelovala prejudicijelno,<sup>33</sup> dokazno i preobražajno, kao negativna procesna pretpostavka i općenito kao pravno relevantna činjenica u pravilu samo interno. U postupku u kojemu bi bila donesena sudovi bi bili vezani uz njihov sadržaj. Tako bi pravomoćno prvostupanjsko rješenje kojim bi bio odbijen prigovor sudske nenadležnosti (301/1.) protiv kojega ne bi bila izjavljena žalba vezivalo taj sud,<sup>34</sup> ali ne i više sudove budući da bi se žalba protiv konačne odluke mogla izjaviti bez ikakvog ograničenja zato što ju je donio apsolutno nenadležni sud; pravomoćno rješenje kojim bi bio odbijen prigovor sudske nenadležnosti protiv kojega bi posebna žalba bila odbijena, a ono potvrđeno, vezivalo bi drugostupanjski sud koji bi odlučivao o žalbi protiv presude, ali ne i revizijski sud jer se redovna revizija (onda kada je dopuštena) bez ikakvog ograničenja može podnijeti zato što je drugostupanjska presuda donesena o zahtjevu u sporu koji ne ide u sudsku nadležnost (arg. ex 354/2.2., 385/1.1.).<sup>35</sup> Odgovarajuće bi vrijedilo i za prigovore da sud nije stvarno i mjesno nadležan,<sup>36</sup> da o istom zahtjevu već teče parnica, da je stvar pravomoćno presuđena, ili da je o predmetu spora sklopljena sudska nagodba (301/1.).

Pravomoćna rješenja kojima se sudovi oglašavaju nenadležnima ograničeno bi djelovala prema sudovima kojima bi predmet bio ustupljen kao nadležnima. Oni bi, naime, mogli izazvati sukob o nadležnosti (22/1., 23.-24.), osim ako o žalbi protiv rješenja kojim se sud oglasio nenadležnim ne bi odlučio drugostupanjski sud koji bi bio nadležan za rješavanje sukoba o nadležnosti između suda koji se oglasio nenadležnim i onoga kome je predmet ustupljen (arg. ex 22/3., 4.).

33 Osim kad bi bila riječ o prejudicijalnom učinku kondemnatorne odluke na temelju koje bi bio pokrenut poseban ovršni postupak, u kojemu bi sud bio vezan uz sadržaj utvrđenja o postojanju tražbine i legitimacije.

34 Pitanje sudske nenadležnosti više se ne bi moglo otvarati tijekom prvostupanjskog postupka, osim ako se nakon trenutka na koji bi se odnosila pravomoćnost toga rješenja činjenično stanje ne bi tako izmijenilo da bi opravdavalo ponovno odlučivanje.

35 U suprotnom bi se moralo prihvatiti mogućnost prešutne prorogacije jurisdikcije domaćih sudova. Riječ je, međutim, o obliku sudske (ne)nadležnosti na nedostatak kojega se pazi po službenoj dužnosti do pravomoćnosti glavne odluke, odnosno zbog povrede pravila o kojemu je redovna revizija uvijek dopuštena.

36 Zbog ove povrede revizija ne bi bila dopuštena (arg. ex 354/2.3., 385/1.1.).

### 3.3.2. Ovršnost

Kondemnatorna su procesna rješenja, uključujući i ona o upravljanju postupkom,<sup>37</sup> potencijalno ovršna.

Rješenje protiv kojega bi bila dopuštena posebna žalba postalo bi ovršno tek nakon što bi postalo pravomoćno i nakon što bi protekao paricijski rok, osim ako izrijekom ne bi bilo propisano da žalba protiv njega ne odgađa ovrhu (arg. ex: 328., 347., 378/1. ZPP; 23/5. OZ 96). Rješenje koje bi moglo postati ovršno prije nego što bi postalo pravomoćno, postalo bi ovršno istekom možebitnog paricijskog roka (328., 347. ZPP; 23. OZ 96). U oba bi navedena slučaja paricijski rok počeo teći narednog dana po danu dostave ovjerenog prijepisa rješenja. Naime, ovjereni prijepis rješenja strankama treba uvijek dostaviti kako onda kada je protiv rješenja dopuštena posebna žalba, tako i onda kada takva žalba nije dopuštena, ali se na temelju njega ovrha može (odmah) tražiti (arg. ex 328., 343/2., 347.). Zbog toga bi takva rješenja prema strankama imala učinak tek nakon što bi im bila dostavljena (arg. ex 343/4.).

Rješenja kojima bi se strankama naložilo ispunjenje neke činidbe, a koja ne bi bilo moguće prisilno ostvariti jer bi sudu bilo prepušteno da ocijeni od kakva je značenja to što stranka nije postupila u skladu s izdanim nalogom,<sup>38</sup> ne bi mogla steći svojstvo ovršne isprave.

### 3.3.3. Preobražajni učinak

Procesna bi konstitutivna rješenja svoj preobražajni učinak proizvodila redovito tek nakon što bi postala pravomoćna. Iznimno, ona bi ga proizvela i neovisno o tom svojstvu kada je to izrijekom propisano. Tako žalba protiv rješenja kojim je sud odredio prekid postupka ne zadržava nastupanje njegovih pravnih učinaka (213., 218.).

Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba, osim zbog određenih razloga, nije dopuštena. Ipak, sama mogućnost podnošenja žalbe i okolnost da je ona podnesena zbog razloga zbog kojih se može podnijeti djelovala bi suspenzivno na nastupanje preobražajnog učinka (378/1.).

Rješenja sudova koji odlučuju u povodu devolutivnih pravnih lijekova kojima se pobijane odluke ukidaju i predmet vraća sudu nižeg stupnja (na ponovno suđenje: 369/4., 370., 371., 375/3., 394/1., 394.a, 395/2., 396/1., odnosno radi održavanja nove glavne rasprave: 369/1.1.) pravomoćna su jer se ne mogu pobijati niti jednim

37 Tako za austrijsko pravo i BYDLINSKI, Fasching.Kom., 3. 1331.

38 Tako je sud, koji je stranci naložio da uplati predujam za pokriće troškova izvođenja nekog dokaza, ovlašten odustati od njegova izvođenja ako taj predujam ne bude uplaćen u roku koji joj je za to određen, te po svojem uvjerenju, s obzirom na sve okolnosti, cijeniti od kakve je važnosti što stranka nije u roku položila iznos potreban za podmirenje troškova (153/3.). Sud je, također, s obzirom na sve okolnosti, ovlašten cijeniti od kakva je značenja što stranka koja drži ispravu neće postupiti po rješenju kojim joj se nalaže da podnese ispravu ili protivno uvjerenju suda poriče da se ona nalazi kod nje (233/5.).



pravnim lijekom (arg. ex 400.). Ona su obvezujuća za sudove nižeg stupnja. U tom je smislu sud nižeg stupnja kojemu je predmet vraćen na ponovno suđenje dužan: novu (glavnu) raspravu održati pred drugim sucem pojedincem, odnosno pred vijećem u izmijenjenom sastavu ako mu je to u ukidajućem rješenju naredio sud višega stupnja (371., 399/1.); izvesti sve parnične radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio sud višega stupnja u svom ukidnom rješenju (377/1., 399/1.). Pritom bi bila riječ, o tzv. naredbodavnim odlukama, odlukama kojima bi jedno tijelo izdavalo nalog drugom tijelu na poduzimanje određene radnje, odlukama koje, iako bi sadržavale nalog na poduzimanje određenih radnji, ne bi bile izravno ovršne. Nižestupanjski sud ne bi se mogao prisiliti da postupi u skladu s tim nalozima. Suci toga suda bi zbog nepostupanja u skladu s njima mogli eventualno biti pozvan na stegovnu odgovornost.

#### *3.3.4. Dokazni učinak*

Dokazni učinak procesnih rješenja kao javnih isprava očituje se analogno kao i dokazni učinak presuda.

#### *3.3.5. Djelotvornost prije pravomoćnosti*

Mnoga procesna rješenja, čak i ona koja se ne odnose na upravljanje postupkom, postaju djelotvorna prije nego što postanu pravomoćna, i to ili zato što se strankama ne dostavljaju pismeno pa zato prema njima djeluju čim su objavljena (343/4.), ili zato što je izrijekom predviđeno da žalba protiv njih ne odgađa ovrhu, ili njihovu djelotvornost općenito, odnosno zato što protiv njih nije dopuštena posebna žalba pa bi već zbog toga postala odmah ovršna (379/2.). Navedena bi rješenja proizvodila svoj dokazni, prejudicijalni, ovršni i konstitutivni učinak, odnosno učinak pravno relevantne činjenice prije pravomoćnosti – od objavljivanja, odnosno od dostave njihovog pismenog otpravka, a kad je u pitanju ovršnost, od isteka paricijskog roka nakon što bi potencijalnom ovršeniku bio dostavljen njegov ovjereni prijepis (arg. ex 343/2.).

Rješenja koja ne bi imala značenje rješenja o upravljanju postupkom i protiv kojih žalba ne bi bila dopuštena postala bi pravomoćna i time djelotvorna čim bi bila donesena (343/4.), osim ako ne bi bilo predviđeno da se strankama pismeno dostavljaju, a takva su uvijek rješenja na temelju kojih se može tražiti ovrha, kad bi to svojstvo stekla tek dostavom (343/2., 379/2.).

Žalba protiv rješenja kojim se utvrđuju (212.) ili određuje (213.) prekid postupka te protiv rješenja kojim se utvrđuje mirovanje postupka (216.) ne zadržava nastupanje pravnih učinaka rješenja (218/1.). Odgovarajuće bi trebalo vrijediti za rješenja o zastoju postupka (215.a), odnosno o obustavi postupka (215.b).

### *3.3.6. Posebno o učincima rješenja o upravljanju postupkom*

Rješenja o upravljanju postupkom (uključujući i rješenja o izvođenju dokaza) ne vežu sud koji ih je donio (343/3.) Ona, međutim, djeluju prema strankama sve dok ih sud ne izmijeni, stavi izvan snage, ukine itd. (arg. ex 343/4.).

Nevezanost suda za rješenje o upravljanju postupkom trebalo bi shvatiti u smislu da bi sud o pravnom pitanju koje je njime riješeno mogao zauzeti drukčiji stav ne samo: 1. ako bi se nakon njihova donošenja činjenično stanje tako izmijenilo da bi to opravdavalo ili 2. ako bi tome u prilog govorila činjenična osnova koja je doduše postojala u vrijeme njegova donošenja, ali koja pritom nije bile uzeta u obzir, već i 3. ako bi sud naknadno, na temelju neizmijenjenog činjeničnog stanja, došao do zaključka da bi to trebalo učiniti. Sud bi tako mogao (ali ne bi morao) postupiti na inicijativu stranke ili po službenoj dužnosti. U slučajevima u kojima bi stranka izjavila protiv takvog rješenja žalbu kad bi ona (iznimno) protiv takvog rješenja bila dopuštena kao poseban pravni lijek, sud bi bio ovlašten sam remonstrativno odlučiti o takvoj žalbi tako što bi je prihvatio,<sup>39</sup> čak i kada ne bi bila pravovremena.<sup>40</sup> Sud bi, međutim, mogao u povodu toga pravnog lijeka izmijeniti svoje rješenje, čak i u slučajevima u kojima ne bi bio dopušten tretirajući ga kao neobvezujuću inicijativu.

## **4. SUDSKI POZIVI**

### **4.1. Sudski pozivi**

Sudski pozivi parnične su radnje koje, iako često različitog sadržaja, imaju u osnovi značenje priopćenja strankama i drugim sudionicima u postupku odluka kojima sudovi zakazuju ili odgađaju ročišta, određuju ili produžavaju rokove za poduzimanja stanovitih radnji, ali i odluka kojima tim subjektima postavljaju izvjesne zahtjeve, odnosno izdaju naredbe. U tom smislu pozivi po svojoj funkciji odgovaraju ovjerenom prijepisu odluke.

Pozivom na ročište sud može priopćiti strankama i drugim sudionicima svoju konstitutivnu odluku o određivanju ročišta te u toj odluci izriječkom ili prešutno izraženo očekivanje da će oni pristupiti i na njemu poduzimati odgovarajuće radnje, eventualno uz upozorenje na posljedice propuštanja da to učine. Pozivom na ročište sud može izdati nalog određenim sudionicima u postupku, npr. svjedocima, vještacima, tumačima, da pristupe i da na njemu obave određene radnje, također uz možebitno upozorenja na posljedice propuštanja.

Pozivom strankama ili drugim sudionicima da u određenom roku poduzmu izvjesne radnje sud im može priopćiti: svoju konstitutivnu odluku kojom im je dodijelio taj rok, npr. rok protivnoj stranci da edira neku ispravu (233.) ili svoju kondemnatornu odluku kojom im je naložio poduzimanje određene radnje u tom roku, npr. nalog trećem da u određenom roku edira određenu ispravu (234.).

39 U tom smislu za austrijsko pravo FASCHING, ZPR, 806., pozivajući se na § 422. öZPO.

40 U tom smislu za austrijsko pravo BYDLINSKI, Fasching.Kom., III., 1331.

Pozivom određenim tijelima da u određenom roku poduzmu određenu radnju sud im može izraziti svoje očekivanje da oni to učine ispunjavajući svoju službenu dužnost po pravilima o pravnoj pomoći, itd.

Pojedini pozivi bi se mogli redigirati u obliku rješenja ili dopisa određenog sadržaja ili akta određenog sadržaja i forme propisanih Sudskim poslovníkom itd.

Sudski bi pozivi u pravilu imali značenje rješenja o upravljanju postupkom protiv kojih žalba ne bi bila dopuštena i koja bi stoga izravno proizvodila svoje učinke.

### **III.** **ZAKLJUČNE NAPOMENE**

Institut rješenja kao vrsta sudskih odluka u izvjesnom je smislu podnormiran, odnosno neadekvatno normiran u Zakonu. Neki od problema što ih izaziva takav pristup ovoj kategoriji sudskih odluka nastojali su se naznačiti u ovom radu, a pokušala su se ponuditi i njihova rješenja. *De lege ferenda* trebalo bi, osobito, ako bi se pristupilo izradi novoga Zakona o parničnom postupku, koji bi vjerojatno imao značenje svojevrsnog “pročišćenog” i “popravljenog” teksta ovog zakonskog instrumenta, odgovarajućim intervencijama impostirati potpunije i određenije uređenje instituta.

## Summary

### ON THE RULING IN CIVIL PROCEEDINGS

In the article efforts have been made to analyse in details the institute of ruling as a type of decisions rendered in Croatian civil proceedings. The first part of the article is dedicated to the definition of notion, types and legal protective function as well as of categories of decisions including the possibility to subordinately apply the rules governing judgment bearing in mind the need to distinguish between so called procedural solutions based on the merits and "pure" procedural solutions. The second part of the article consists of explanations regarding the specificity of rendering these decisions and their contents, forms and effects paying a special attention to acquisition of the authority of a final decision and to their other effects. It is necessary to keep in mind that some of these decisions cannot have effects out of the proceedings, that is, the fact that such decisions are not mandatory for the court. The final remarks *de lege ferenda* emphasise the need to regulate the institute of ruling in more complete and more specific manner eventually applying certain suggestions which are presented in this article.

*Key words: ruling, civil proceedings*

## Zusammenfassung

### ÜBER DEN BESCHLUSS IM PROZESSVERFAHREN

In der Arbeit wird versucht, das Institut des Beschlusses als eine Entscheidungsform im kroatischen Prozessverfahren relativ vollständig zu bearbeiten. Im ersten Teil wird zuerst versucht, den Begriff, die Arten und die Rechtsschutzfunktion sowie die Entscheidungskategorien, einschließlich der Art von subsidiärer Anwendung der Urteilsregel, zu bestimmen, indem man das Bedürfnis nach Unterscheidung zwischen den s.g. meritorischen und den „rein“ prozessualen Beschlüssen in Betracht zieht. Im zweiten Teil der Arbeit werden die Besonderheiten der Entscheidungstreffung sowie ihr Inhalt, ihre Form und Rechtswirkung präsentiert, wobei insbesondere der Rechtskraft und anderer Rechtswirkungen Aufmerksamkeit geschenkt wird, vor allem bezüglich der Möglichkeit, dass manche Entscheidungen außer dem Prozessverfahren keine Rechtswirkung haben, beziehungsweise, dass manche von ihnen ans Gericht nicht gebunden sind. Abschließend wird das Bedürfnis nach vollständiger und bestimmender Institutsregelung *de lege ferenda* konstatiert, was vielleicht durch die in dieser Arbeit vorgestellten Suggestionen realisiert werden kann.

*Schlüsselwörter: Beschluss, Prozessverfahren*

## RIASSUNTO

### **DEL DECRETO NEL PROCEDIMENTO CONTENZIOSO**

Nel lavoro si cerca di trattare con relativa completezza l'istituto del decreto quale genere di decisione nel procedimento contenzioso croato. Nella prima parte si cerca di determinare la nozione, i tipi e la funzione giuridica di questa categoria di provvedimento, come anche l'applicazione in subordine la disciplina della sentenza, tendendo conto dell'esigenza di distinzione tra i c.d. decreti meritori ed i decreti processuali "puri". Nella seconda parte del contributo si illustrano le peculiarità relative all'emanazione di tali provvedimenti e relative al loro contenuto, forma ed effetti; particolare attenzione viene dedicata al passaggio in giudicato ed agli altri effetti giuridici che produce, specie con riferimento alla possibilità che alcuni di questi non sortiscano effetti in via stragiudiziale, ovvero che il giudice non sia da questi vincolato. In conclusione, si constata de lege ferenda la necessità di una disciplina maggiormente compiuta e determinate dell'istituto, prendendo, eventualmente, in considerazione alcuni suggerimenti ivi prospettati.

*Parole chiave:* decreto, procedimento contenzioso.